

Termijnoverschrijding: meten met twee maten

Dat het rechtsbedrijf aan wettelijke termijnen gebonden is, is niet vreemd. Het is een manier om orde te scheppen en het voorkomt dat wederpartijen met vorderingen worden overvallen op een tijdstip waarop zij zich niet meer kunnen verweren. Vreemd is dat die termijnen plotseling op een heel andere manier werken als de wederpartij de overheid is.

JOOP VAN ZIJL

Bestuursorganen zoals de gemeente, de Belastingdienst of het UWV zijn bij het nemen van besluiten aan termijnen gebonden. Wie bij de gemeente een vergunning of een subsidie aanvraagt, heeft recht om daarop binnen een bepaalde termijn een beslissing te krijgen. Hetzelfde geldt voor degene die een uitkering aanvraagt bij het UWV. Wie bezwaar maakt tegen een aanslag van de Belastingdienst heeft ook recht op een beslissing binnen een wettelijk geregelde termijn. Wat heel anders is zijn de gevolgen die de wet verbindt aan de overschrijding van beslistermijnen door bestuursorganen. Voor u en voor mij zijn deze meestal fataal. Als bestuursorganen na afloop van de wettelijke termijn pas tot besluitvorming komen, zijn daar voor hen doorgaans echter geen gevolgen aan verbonden. Eigenlijk alleen de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank op het beroep van een burger is ook voor bestuursorganen fataal. Maar waar er voor u en mij na een te laat ingesteld hoger beroep doorgaans geen mogelijkheden meer zijn, heeft een bestuursorgaan dan altijd nog de 'nastoot'. Een geslaagd beroep betekent alleen dat het bestuursorgaan een nieuwe beslissing op het bezwaarschrift van de burger moet nemen. Dat moet in overeenstemming met de uitspraak van de rechtbank, maar het bestuursorgaan vindt dan vaak genoeg nog wel wat ruimte om toch weer een nieuwe beslissing te nemen die in het eigen straatje past. De Tweede Kamer nam onlangs een initiatief om wat te doen aan deze onevenwichtigheid. Door een wijziging van de Algemene wet bestuursrecht zijn er voortaan

voor een bestuursorgaan ook gevolgen aan verbonden, indien een door de burger aangevraagd besluit (een beslissing op een bezwaarschrift daaronder begrepen) pas na de wettelijk daarvoor gestelde termijn wordt genomen. Nu was de burger voordien ook niet helemaal zonder rechten, want hij kon tegen het uitblijven van een aangevraagd besluit bezwaar maken bij het bestuursorgaan en tegen het uitblijven van een beslissing op een ingediend bezwaarschrift beroep instellen bij de rechtbank. Erg effectief was dat echter niet. Voor het nemen van een beslissing op dat bezwaarschrift door het bestuursorgaan stond immers weer een nieuwe termijn en als de beslissing op dat bezwaarschrift ook dan nog niet kwam, moest beroep worden ingesteld bij de rechtbank. Dat betekende weer een nieuwe termijn, terwijl de rechtbank vervolgens vaak niet anders kon beslissen dan het bestuursorgaan op te dragen binnen nog een termijn nu toch echt een beslissing op dat bezwaarschrift te nemen. Sinds 1 oktober 2009 kan bij niet tijdig beslissen direct beroep bij de rechtbank worden ingesteld en is een voorafgaand bezwaarschrift bij het bestuursorgaan overbodig. De hiervoor genoemde redenen waarom dat beroep bij de rechtbank niet erg effectief is, blijven echter bestaan. Het is maar goed dat vanuit de Tweede Kamer ook nog wat anders bedacht is. Voortaan kunnen bestuursorganen een dwangsom verbeuren als zij te laat zijn met aangevraagde besluiten of met het nemen van een beslissing op een bezwaarschrift. De eerste veertien dagen van de termijnoverschrijding kosten het bestuursorgaan € 20 per dag, de volgende veertien dagen € 30 per dag en de veertien dagen daarna

€ 40 per dag, waarmee de rekening voor het bestuursorgaan kan oplopen tot € 1.260. Na deze 42 dagen worden helaas geen verdere dwangsommen meer verbeurd. Het verbeuren van de dwangsommen gaat echter niet vanzelf. De burger moet het bestuursorgaan er dan eerst schriftelijk op wijzen dat de termijn voor het nemen van een besluit verstreken is en het bestuursorgaan nog twee weken de tijd gunnen om die beslissing alsnog te nemen. Pas daarna worden de dwangsommen verschuldigd. Deze zogenaamde 'ingebrekestelling' mag niet worden verstuurd voordat de beslistermijn is verstreken. Dat is oppassen geblazen, want de meeste beslistermijnen zijn bij invoering van de wetswijziging nog een beetje opgerekt om de bestuursorganen tegemoet te komen. Waarom een deskundig bestuursorgaan door een burger moet worden gewezen op het verstrijken van de beslistermijn is onduidelijk. De doorgaans veel minder deskundige burger wordt immers ook niet door het bestuursorgaan gewezen op het verstrijken van de termijn voor het instellen van bezwaar of beroep. De wetswijziging heeft aan het meten met twee maten op dit punt dus bepaald nog geen einde gemaakt. En toch is het een belangrijke verbetering. In de praktijk is gebleken dat bestuursorganen de dwangsommen zeer ongaarne uitbetalen. Ik werd zelfs gebeld door een medewerker van het UWV die zich presenteerde als 'medewerker dwangsom' en die mij vroeg of mijn cliënt de dwangsom nog wel wilde hebben nu het UWV toch inmiddels de gevraagde beslissing had genomen. Als bestuursorganen net zo veel tijd besteden aan het tijdig nemen van besluiten, gaat het misschien toch nog goed komen! ■